

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ КЕРІВНИКА ДО ПОПЕРЕДЖЕННЯ ВИНИКНЕННЯ КОНФЛІКТІВ У ШКОЛІ

Берданова В.І.
(Полтава, Україна)

Розвиток будь-якого суспільства являє собою складний процес, який здійснюється на основі зародження, розгортання і розв'язання різноманітних протиріч та суперечностей.

У час економічної нестабільності, політичних розбіжностей, воєнних конфліктів, соціальної нерівності, реформування та модернізації вітчизняної системи освіти особливого значення набуває проблема конфліктів у педагогічному колективі. Навчально-виховне середовище навчальних закладів характеризується високою конфліктогенністю, а переважна більшість педагогів при цьому не мають достатніх знань, умінь, навичок володіння особистісними характеристиками, що сприяють попередженню та конструктивному розв'язанню конфліктів. Це обумовлює загрозу зниження ефективності всього навчально-виховного процесу та рівня якості освітніх послуг навчального закладу. Дослідження конфліктів у освітніх закладах є надзвичайно актуальним, оскільки вони є моделлю всього суспільства. Наукове вирішення проблеми профілактики конфліктів серед педагогів навчальних закладів має важливе теоретичне та практичне значення для завчасного прогнозування потенційних конфліктних ситуацій та професійного управління ними в освітніх закладах. Актуальність формування конфліктологічної компетентності як складової професіоналізму педагогів обумовлюється високим рівнем конфліктогенності педагогічного середовища, оскільки в ньому здійснюються впливи на особистість учня, яка, до того ж, є такою, що інтенсивно розвивається, тобто – нестабільною. Нові переживання й уподобання, набуття життєвого досвіду, поява специфічних інтересів – все це може сприяти загостренню взаємостосунків у педагогічному процесі. Дослідники вказують на такі основні ланки педагогічної ситуації, які за різних умов можуть бути конфліктогенними: «учитель – учень», «учитель – учитель», «учитель – адміністратор», «учень – учень», «учень – батьки», «учитель – батьки учня».

Значна кількість конфліктів в освітніх установах виникає внаслідок психологічної несумісності. Якщо врахувати, що найчастіше конфліктна ситуація виникає між керівником і підлеглим, то керівник повинен враховувати фактор психологічної несумісності в спілкуванні з підлеглими. Важливо відзначити, що конфлікти, викликані психологічною несумісністю, можуть мати багато причин, тому вирішувати їх дуже складно.

Важливим фактором запобігання конфлікту є високий авторитет керівника освітнього закладу, який формується на основі його особистісно-професійних і моральних якостей і є запорукою стабільності відносин в шкільних колективах.

Попередження конфліктів у шкільних колективах багато в чому залежить від директорів і керівників вищих органів. При наявності бажання, знань і умінь керівники, вчителі, школярі можуть багато зробити для поліпшення соціально-психологічного клімату в усіх шкільних колективах.

Сьогодні у вітчизняній соціальній психології актуального значення набувають дослідження різноманітних конфліктів (О.Я. Анцупов, А.М. Бандурка,

Ф.М. Бородин, І.В. Ващенко, Н.В. Грішина, О.А. Донченко, Н.М. Коряк, Г.В. Ложкін, Л.А. Петровська, М.І. Пірен, Н.І. Повякель, О.І. Шипілов). Різні галузі педагогічної та психологічної науки останнім часом викликають велике зацікавлення в проблематиці конфліктів, особливо це стосується освітнього менеджменту.

ОРІЄНТАЦІЯ ШКОЛЯРА НА ВИБІР ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ «КВАЛІФІКОВАНИЙ РОБІТНИК»

Білай Д.В.

(Полтава, Україна)

Професійно-технічна освіта виступає сьогодні важливим складником української системи освіти, надаючи людині можливість оволодіти знаннями, уміннями і навичками за певною професією. Здобути робітничу кваліфікацію можна в кількох типах закладів професійної освіти, серед яких – професійні училища, ліцеї, центри, навчально-курсіві комбінати тощо.

На противагу вищій освіті, професійна дозволяє якомога швидше (від кількох місяців до 3-4 років) опанувати затребувану на ринку праці професію і самостійно вирішувати власні фінансові проблеми завдяки заробіткам, що зростають разом із кваліфікованістю і досвідом працівника.

Водночас, існує низка проблем щодо розвитку професійної освіти, які потребують нагального вирішення.

Аналізуючи стан професійної освіти в Україні, М. Криволапчук наголошує, що «економічні та політичні перетворення в сучасній Україні вимагають від системи професійно-технічної освіти визначення основних напрямів розвитку механізмів адаптації в сучасних соціально-економічних умовах, що дає нове бачення ролі професійно-технічної освіти в державній політиці. Зростає необхідність її наукового супроводу, конструктивного використання українського та зарубіжного досвіду, врахування загальноосвітніх тенденцій розвитку економіки й людських ресурсів» [1, с. 95]. Проте не менш важливою є проблема орієнтації школярів на вибір затребуваних у суспільстві робітничих професій та професійних училищ як освітніх закладів, де б вони ці професії успішно здобули.

Тому загальноосвітня школа повинна розробляти форми і методи профорієнтаційної роботи, вільні від дискримінаційного підходу до робітничих професій як «другосортних», таких, що, не потребуючи вищої освіти, нібито засвідчують відсутність у тих, хто їх вибирає, достатніх здібностей. Практика засвідчує, що в дійсності кваліфікований робітник часто демонструє обдарованість іншого плану, що є загалом більш унікальним і затребуваним ресурсом, ніж інтелектуальні здібності, необхідні для навчання в закладі вищої освіти.

Водночас неможливо розробити довготривалу стратегію орієнтації школярів на робітничі професії, якщо ставлення до них не зміниться на державному рівні. Ми згодні з В. Новіковим, що в цій сфері «проблемними питаннями і надалі є пошук балансу між цілями держави, можливостями закладів профтехосвіти і інтересами роботодавців у забезпеченні ринку праці кваліфікованими робітничими кадрами. Вирішення цієї проблеми потребує